

Lærdomme eller deres Ceremonier maatte være noget, der kunde siges at være anstødeligt for en kristelig Jølelse. Men jeg kan ogsaa henholde mig til den ærede Minister, thi i en anden Sammenhæng sagde han: Det væsentlige ved en Begravelse er dog Jordpaafæstelsen, og den kan en Præst altid udføre, selv om han maatte mene, at den afdøde ingenlunde i Sandhed hørte til Folketirken. Nu vel, men kan en Folketirkens Præst finde sig i at kaste Jord paa en afdød, der var alt andet end kirkelig, saa forekommer det mig ogsaa, at Folketirkens, Folketirkens Præster og Folketirkens Medlemmer maatte kunne finde sig i, at der paa deres Kirkegaard — jeg gaar stadig ud fra, at det er Folketirkens Kirkegaard — fandt Begravelse Sted af Personer, der ikke hørte til Folketirken, og at der derved foretoges kirkelige Ceremonier, navnlig naar de ikke gik videre end til Jordpaafæstelsen. Grundlaget for vor Kirkeret, kan jeg kalde det, er endnu den Dag i Dag, det gamle Kirkeritual af 25de Juli 1685, som nu har den ærværdige Alder af lidt over 205 Aar. Derefter skal naar nogen dør i Menigheden, de nærmeste Venner eller og Stedets Dyrighed bære tilbørlig Omsorg for, at Liget begravnes, at det stedes til Jorden. Saa gives der Bestemmelser for, hvorledes det skal forholdes, og det bestemmes, at det skal holdes en Vigprædiken, for saa vidt den ikke er holdt i Kirken. I Parentes bemærker jeg, at det er indskræppet, at Præsterne „skal vel vogte sig, at deres Vigprædikener ikke blive til panegyrikk Snaft“, men paa den anden Side hedder det: „men hvis fandt er og bitterligt i Menigheden, det maa de med Maade og god Maneer bestedentlig udføre, andre til Afsty og Advarsel“. Men medens dette altsaa siges med Hensyn til Folk, der høre til Folketirken, hedder det, at „de, som ikke ere af den rene og rette Befendelse med vores Kirke, blive i Kirkegaardene begravne iblandt andre afdøde kristne, dog uden nogen Jords Paafæstelse af Præsten, Tale eller Vigprædiken over dem“. Det er for saa vidt altsaa Kirkeritualets Bestemmelse, som i alt Fald kan blive opretholdt, at naar en Person ikke hører til den rene og rette Befendelse ved vor Kirke, skal han begravnes paa en Kirkegaard, men der maa ikke holdes nogen Tale over ham, og der maa ikke kastes Jord paa ham; det er Kirkeritualets Bestemmelse. Dette forekommer mig ikke at være foreneligt med den Stilling, man har indtaget over for de forskellige Trosskikkelser her i Landet ifølge Grundloven. Det forekommer mig at være en billig og retfærdig Forordning, at det gøres

muligt for danske Borgere, som i en eller anden Henseende have fjernet sig fra den almindelige Folketirke, at de kunne faa en Ligbegængelse, som nogenlunde svarer til deres egen og til deres efterladtes religiøse Jølelse, at det ikke skal være en Naadefag, men at der virkelig maa siges at være en Ret for dem i visse Maader. Og selv hvor en Person maatte maatte siges ikke at have nogen Religion, tror jeg ogsaa, at Familien kan have et billigt Krav paa, at der dog gaas frem ved hans Begravelse paa en Maade, som er nogenlunde stemmende med dens Jølelser. Selv om en Person ikke har hørt til Folketirken eller noget anerkendt Trossamfund, behøver han derfor ikke at være et ureligøst, forargeligt eller forbryderisk Menneske, og om ikke han, saa i alt Fald hans Slægt kan have et billigt Krav paa, at der tages noget Hensyn til deres Jølelser. Og er der ikke nogen gejstlig, er der ikke nogen Præst, der kan eller vil holde en Digtale ved Begravelsen, eller hvis den gejstlige maatte ikke en Gang maa gøre det, synes det mig ogsaa, at det ikke er for meget at indrømme, at der maa siges nogle Ord af en anden end en gejstlig. Jeg skal med den meget ærede Minister erkende, at det kan være noget betænkeligt ganske uden nærmere Restriktion eller Begrænsning at give alle og enhver Ret til at holde Tale, naar blot intet læres eller foretages, der strider imod Sædeligheden og den offentlige Orden. Men paa den anden Side tror jeg ogsaa, at det kan være virkelig forsvareligt, ja rigtigt og kun retfærdigt at aabne Udgang til, at der kan siges nogle Ord ved en Begravelse, af en anden end netop en af Folketirkens gejstlige, naar han ikke kan eller ikke vil holde en Digtale. Hvad i øvrigt — dermed ønsker jeg at afslutte — Vigprædiken angaar, er jeg tilbøjelig til at være enig med tidligere Folketingsudvalg, som i hine Dage, da man beskæftigede sig med Spørgsmaalene om Præsternes Ansættelsesmaade og Lønningssmaade, gentagne Gange have udtalt sig for, at man skulde gøre alt, hvad man kunde, for at forførte Vigprædikener, ja endogsaa er gaaet saa vidt, at man har villet nedlægge Forbud imod at holde lange Vigprædikener. Ja, det gamle Kirkeritual har ogsaa gjort sit bedste i den Retning, for saa vidt det foreskriver, at en Digtale ikke maa være over en Time, men det forekommer mig rigtignok, at man i den Henseende kunde gaa adskillig videre. Jeg har ikke minnet værge mig imod det Indtryk, at der i Digtaler kommer meget usandt frem, haade paa den ene og den anden Maade. Det er forargeligt, at der tales ondt om den afdøde,